

Νέος περιβαλλοντικός νόμος Μητσοτάκη – Χατζηδάκη: Ο νόμος της λεηλασίας και του «πλιάτσικου»

Ψηφίστηκε στις 5 Μαΐου από τη βουλή ο νέος περιβαλλοντικός νόμος, με τον ευφημιστικό τίτλο «Εκσυγχρονισμός περιβαλλοντικής νομοθεσίας». Κατατέθηκε εσπευσμένα εν μέσω πανδημίας με τις γνωστές fast track διαδικασίες, που ήρθαν με τα μνημόνια για να μείνουν και αποδεικνύεται ότι είναι ιδιαίτερα δημοφιλείς στην κυβέρνηση της ΝΔ. Όπως και για άλλα σημαντικά ζητήματα, η κυβέρνηση είδε την πανδημία σαν «ευκαιρία» για να περάσει με αντιδημοκρατικούς όρους και μεθοδεύσεις τα πιο ακραία νεοφιλελεύθερα μέτρα.

Και παρότι έχει πλέον τεκμηριωθεί με επάρκεια ότι η καταστροφή των οικοσυστημάτων και του περιβάλλοντος από την ασύδοτη καπιταλιστική «ανάπτυξη» είναι η βασική αιτία για την προσβολή του ανθρώπου από ιούς τύπου covid-19 και για την αύξηση της συχνότητας επιδημικών λοιμώξεων, η κυβέρνηση επέβαλε με νόμο μια δέσμη αντιπεριβαλλοντικών ρυθμίσεων που έχουν τον ίδιο κοινό παρονομαστή: «απελευθέρωση» των πλέον ασύδοτων μορφών και διαδικασιών λεηλασίας του περιβάλλοντος από τα ιδιωτικά καπιταλιστικά συμφέροντα.

Το περιεχόμενο των ρυθμίσεων

Η κριτική μας στο περιεχόμενο των κυβερνητικών ρυθμίσεων, εστιάζει σε 7 σημεία, έτσι όπως εμφανίζονται κωδικοποιημένα στην καμπάνια συλλογής υπογραφών που διακινήθηκε μέσω internet, με εξαιρετική επιτυχία.

1. Καταργεί την ουσία της προστασίας των περιοχών Natura 2000 και προωθεί οικιστικές, ακόμα και μεταλλευτικές δραστηριότητες και εξορύξεις υδρογονανθράκων σε προστατευόμενες περιοχές.

Καταργεί τη θεώρηση των περιοχών αυτών ως «αντικείμενα προστασίας» και ορίζει το περιβάλλον ως «χρήση γης». Αυτή η λογική έρχεται σε αντίθεση και με τις διεθνείς συμβάσεις και κανονισμούς καθώς και με τις θεμελιώδεις παραδοχές της επιστήμης της οικολογίας. Ορίζει ζώνες εντός των προστατευόμενων περιοχών και σε κάποιες από αυτές επιτρέπει χρήσεις που μπορούν να διαταράξουν τα οικοσυστήματα, ακόμα και να τα καταστρέψουν! Για παράδειγμα: στη προβλεπόμενη «Ζώνη Διαχείρισης Οικοτόπων και Ειδών» θα είναι δυνατή η χωροθέτηση ορυχείων, λατομείων, μεταλλείων, αμμοληψίας, και ζωνών αναζήτησης, έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων! Πρόκειται για παρακίνηση στην πιο ωμή καπιταλιστική ασυδοσία.

2. Εκθέτει σε κίνδυνο τις προστατευόμενες περιοχές, καταργώντας την αυτοτέλεια των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (ΦΔΠΠ).

Μέχρι τώρα οι ΦΔΠΠ ήταν ανεξάρτητοι επιστημονικοί/περιβαλλοντικοί φορείς που επόπτευαν τις προστατευόμενες περιοχές και γνωμοδοτούσαν για τα σχέδια διαχείρισης και τις δραστηριότητες μέσα σ' αυτές. Τώρα τις καταργεί, φτιάχνει έναν κεντρικό φορέα ελεγχόμενο από το υπουργείο (ΟΦΥΠΕΚΑ), ο οποίος θα συνεργάζεται με τις κατά τόπους περιφέρειες και τις αποκεντρωμένες διοικήσεις. Οι προστατευόμενες περιοχές είναι περίπου το 20% της έκτασης της χώρας. Είναι σχεδόν αδύνατον να τις εποπτεύει ένας κεντρικός φορέας, οι δε Περιφέρειες ήδη δηλώνουν αδυναμία να διαχειριστούν τις αρμοδιότητές τους – πέραν του ότι ελέγχονται (οι 12 από τις 13) από τη Νέα Δημοκρατία. Τα προβλεπόμενα κεφάλαια για τις ΠΠ, θα τα διαχειρίζονται οι περιφέρειες και όχι ο νέος φορέας. Πρόκειται για έναν συγκεντρωτικό και ελεγχόμενο από την κυβέρνηση μηχανισμό που συστήνεται όχι με κριτήριο την ικανότητα του για διαχείριση των Π.Π., αλλά για έγκριση και ανάθεση έργων σε ιδιωτικούς φορείς στο πλαίσιο της μεγαλύτερης ευελιξίας «εκμετάλλευσης» που δίνει ο νέος νόμος.

3. Επιτρέπει την καταστροφή του περιβάλλοντος στο όνομα των κατά βούληση επενδυτικών σχεδίων, εκχωρώντας τον έλεγχο των μελετών (ΜΠΕ) σε ιδιώτες και επιβάλλοντας ασφυκτικές προθεσμίες για γνωμοδοτήσεις των υπηρεσιών.

Μέχρι τώρα για να γίνει ένα έργο χρειαζόταν να εκπονηθεί Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) και έγκριση από το Δημόσιο. Θυμίζουμε ότι εκεί βασίστηκε το ΣτΕ και σταμάτησε το έργο της εξόρυξης χρυσού στις σκουριές επί δεκαετίες. Τώρα αυτό το «εμπόδιο» παραμερίζεται...

4. Πρωθεί την αλόγιστη επέκταση των βιομηχανικών ΑΠΕ, κυρίως των αιολικών.

Αυτές έχουν ήδη προκαλέσει υποβάθμιση του περιβάλλοντος και ταυτόχρονα οικονομική επιβάρυνση των καταναλωτών για την εξασφάλιση υπερκερδών των επενδυτών. Η κατάργηση της άδειας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ και οι υπόλοιπες «διευκολύνσεις» υπέρ των βιομηχανιών ΑΠΕ, όπως και ο καθορισμός χρήσεων γης στις περιοχές Natura, δημιουργούν τετελεσμένα πριν από την αναθεώρηση του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ που έχει ανεπίτρεπτα καθυστερήσει και προκαταλαμβάνουν τις υπό εκπόνηση Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες για τις προστατευόμενες περιοχές.

5. Νομιμοποιεί τα αυθαίρετα εντός δασικών εκτάσεων και κατά περίπτωση εντός υγροτόπων και ρεμάτων.

Επαναφέρει ρύθμιση νομιμοποίησης αυθαίρετων εντός δασικών εκτάσεων, αλλά και εντός ρεμάτων και υγροτόπων. Η «νομιμοποίηση» των αυθαίρετων κατοικιών εντός των δασικών εκτάσεων, των λεγόμενων «οικιστικών πυκνώσεων», πραγματοποιείται δίνοντάς τους την δυνατότητα εξαίρεσης από την κατεδάφιση για τα επόμενα...30 χρόνια! Αυτό, σύμφωνα με τον Συνήγορο του πολίτη «κατ' ουσίαν αποτελεί πρακτική αλλαγή χρήσης των δημόσιων δασών και δασικών εκτάσεων».

Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με την απόφαση 685/2019 της ολομέλειας του ΣτΕ, «η οικιστική ανάπτυξη δεν συνιστά λόγο δημοσίου συμφέροντος που θα δικαιολογούσε την μεταβολή του προορισμού των δασών».

6. Απλοποιεί τις διαδικασίες διαχείρισης στερεών αποβλήτων και δεν λαμβάνει μέτρα κατά της υποβάθμισης των ρεμάτων από την ανεξέλεγκτη διάθεση αστικών και βιομηχανικών λυμάτων μέσα σε αυτά.

Καταργεί την άδεια μεταφοράς στερεών αποβλήτων (βιομηχανικών και αστικών) αντικαθιστώντας την με μια απλή εγγραφή σε ένα ηλεκτρονικό μητρώο και δεν λαμβάνει μέτρα και κυρώσεις για την παράνομη διάθεση λυμάτων σε ρέματα. Με απλά λόγια, επιτρέπει να πετιούνται τα σκουπίδια παντού. Ούτε μεριμνά για τις τραγικές επιπτώσεις που έχει το φράξιμο των ρεμάτων, με κόστος σε περιουσίες και ανθρώπινες ζωές.

Ο νόμος απαλλάσσει την πλαστική σακούλα από το περιβαλλοντικό τέλος αρκεί να είναι «λιπασματοποιήσιμη» σε οικιακό κομπόστ. Θεωρητικά είναι οικολογικό μέτρο, αφού οι πλαστικές σακούλες που θα χρησιμοποιούνται θα είναι βιοδιαλυτές. Όμως και αυτές οι πλαστικές σακούλες, είναι το ίδιο επικίνδυνες για τις θάλασσες με τις κοινές σακούλες και δεν υπάρχει κανένας τρόπος εξασφάλισης ότι θα καταλήγουν σε κομπόστ. Πρόκειται για απροσχημάτιστο «δωράκι» απαλλαγής φόρου για τις βιομηχανίες παραγωγής πλαστικής σακούλας.

7. Παραβιάζει συνταγματικές διατάξεις, ευρωπαϊκές οδηγίες και διεθνείς συμβάσεις.

Ενδεικτικά: άρθρο 24 του Συντάγματος (για τα δάση), Ευρωπαϊκές Οδηγίες για την Προστασία Οικοτόπων και Ειδών 92/43/ΕΟΚ, για την προστασία των άγριων Πτηνών 2009/147/ΕΚ, για τα Νερά 2000/60, για τη θαλάσσια Στρατηγική στη Μεσόγειο 2008/59, τη Διεθνή Σύμβαση Ραμσάρ για τους Υγροτόπους, τη Συνθήκη της Βαρκελώνης για την Προστασία της Μεσογείου.

Οι επιμέρους διατάξεις – ρυθμίσεις, αλλά και συνολικά ο νόμος διακατέχεται πλήρως από την πιο ακραία νεοφιλελεύθερη λογική. Οι ασφαλιστικές δικλίδες, οι ανεξάρτητοι φορείς, ο έλεγχος θεωρούνται γραφειοκρατικές διαδικασίες. Η περιβαλλοντική νομοθεσία θεωρείται πρόβλημα και οι προβλέψεις της, εμπόδιο στα σχέδια των επιχειρήσεων. Με αυτόν τον νόμο η Ελλάδα επιστρέφει δεκαετίες πίσω, στην εποχή που δεν υπήρχε περιβαλλοντική πολιτική.

Αντιδράσεις και κινηματικές αντιστάσεις

Ο νόμος δεν ψηφίστηκε χωρίς αντιδράσεις, παρά τις δύσκολες συνθήκες της πανδημίας. Στην καμπάνια συλλογής υπογραφών που εμφανίστηκε στο διαδίκτυο συγκεντρώθηκαν και κατατέθηκαν στη Βουλή 20.000 υπογραφές. Σήμερα είναι πολύ περισσότερες. Την καμπάνια οργάνωσαν 93 οργανώσεις, οικολογικές, ορειβατικοί όμιλοι, λαϊκές συνελεύσεις, πολιτιστικοί και οικολογικοί σύλλογοι, επιτροπές αγώνα για συγκεκριμένα περιβαλλοντικά θέματα. Υποστήριξη επίσης δήλωσαν πολλές συλλογικότητες, όπως δημοτικές κινήσεις, σύλλογοι μηχανικών, η ΚΑΡ και το ΚΣΜ, φεμινιστικές κ.λπ.

Την ημέρα της συζήτησης στη Βουλή, με σφικτά τα περιοριστικά μέτρα της πανδημίας, έγιναν διαδηλώσεις σε 10 πόλεις της Ελλάδας: Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Βόλος, Γρεβενά, Καρδίτσα, Τρίκαλα, Κέρκυρα, Χαλκίδα, Χανιά, Ηράκλειο Κρήτης. Και, βέβαια, οι αντιδράσεις και οι κινηματικές αντιστάσεις θα συνεχιστούν, καθώς θα έχουμε να αντιμετωπίσουμε τις επιπτώσεις και μάλιστα πολύ σύντομα, καθώς φαίνεται ότι κάποιοι ήταν ήδη έτοιμοι και περίμεναν τον νέο νόμο για να ξεκινήσουν...

Είναι πλέον προφανές ότι το πρόβλημα με το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή δεν πρόκειται να λυθεί στο πλαίσιο ενός συστήματος που οργανώνεται με κριτήριο το κέρδος. Ο νόμος αυτός, με το πνεύμα και το γράμμα του, το επιβεβαιώνουν. Δεν προτίθενται να κάνουν ούτε βήμα πίσω από τα συμφέροντά τους, αντιθέτως έχουν υιοθετήσει ένα μοντέλο διακυβέρνησης πολύ πιο φιλελεύθερο που δεν ανέχεται εμπόδια στην παραγωγή κέρδους και ξηλώνει και καταστρέφει ό,τι στέκεται στο δρόμο του. Μόνο το κίνημα μπορεί να βάλει φραγμό στα σχέδιά τους και μόνο η Αριστερά μπορεί να υποστηρίξει αυτά τα αιτήματα – και πρέπει να το κάνουμε άμεσα. Είναι επείγοντα, είναι ζωτικά, είναι υπόθεση αγώνα στο σήμερα, όχι για «αύριο» ή για το μέλλον. Γιατί δεν υπάρχει άλλος ορατός τρόπος για να σταματήσουμε την καταστροφή της φύσης: πρέπει να ανατρέψουμε τον καπιταλισμό, μας σκοτώνει.